

SKALNIČKÁŘŮV ROK

Klubový zpravodaj

číslo 53 (1-2006)

OBSAH

NAŠE AKCE:

Přednášky a členské schůze	
Výstava 2006	
Burzy rostlin 2006	
Zájezdy	
Knihovna	

PĚSTITELSTVÍ:

Zvonky pro zanedbané skalky (Z.Zvolánek)	
Dostaveníčko s hořci (O.Navrátil)	
Toužíte po červených kočičkách? (M.Martan)	
Ohlédnutí za výměnou semen 2005-2006 (M.Nohelová, M.Martan)	
Růžový hořec z OBI (M.Martan)	

CO NÁS ZAJÍMÁ:

Co nového ve Čtyřlístku?	
Kamenný vrch a Údolí Kohoutovického potoka	
Zpráva z 29. mezinárodního setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky 2005	
Usnesení 29. mezinárodního setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky v Drietome 2005	
Skalničkářské výstavy v roce 2006	

INFORMACE Z KLUBU:

Z členské základny	
Drobné zprávy a informace	
Kalendář akcí klubu v 1.pololetí 2006.....	

NAŠE AKCE

PŘEDNÁŠKY A ČLENSKÉ SCHŮZE

Scházet se budeme, tak jak jsme zvyklí, v sále na Křenové ulici 67 ve 2. poschodí. Hlavní programovou náplní členských schůzí jsou, po krátké organizační informaci, odborné přednášky s promítáním diapozitivů. Uskuteční se v únoru, březnu a dubnu vždy první čtvrtek v měsíci o půl páté. Připomínáme, že před zahájením členské schůze vybíráme od každého účastníka 10 Kč jako příspěvek na úhradu nákladů za sál a honorář přednášejícímu. Květnová schůze odpadá kvůli výstavě a nesejdeme se ani o prázdninách v červenci a v srpnu.. Na červen plánujeme, podobně jako loni, exkurzi „do terénu“. Případné změny programu sledujte v klubové vývěsce umístěné na domě „U Medvídka“ (Joštova ulice).

- *Sobota 21.ledna 2006, 9.00*

Výroční členská schůze

Program bude obvyklý - hodnocení činnosti a program na rok 2006, ocenění nejlepších exponátů výstavy 2005 s krátkým promítáním aj. Letos navíc volba nového výboru klubu.

- *Čtvrtek 2.února 2006, 16.30*

Ing. Vojtěch Holubec, Praha

Květena Sečuánu a Tibetu

Přednášející je předsedou pražského Klubu skalničkářů. Jeho přednášky jsou tradičně na vysoké odborné úrovni.

- *Čtvrtek 2.března 2006, 16.30*

PaeDr. Milan Sembol, Ostrava

Příroda Sikkimu a Íránu

Sikkim a Írán z pohledu ostravského skalničkáře, který v závěru na diapozitivech představí svou zahradu a skalku.

- *Čtvrtek 6.dubna 2006, 16.30*

Zdeněk Řeháček, Hradec Králové

Za skalničkami do Pyrenejí

Známý přednášející a téma, ke kterému vlastně není co dodat.

- *Čtvrtek 1.června 2006, 16.00*

Botanická exkurze na Kamenný vrch a do Údolí Kohoutovického potoka

Poslední klubovou akcí před prázdninami bude botanicky zaměřená procházka přírodní rezervací Kamenný vrch a přírodní památkou Údolí Kohoutovického potoka. Více informací o těchto lokalitách si přečtete v oddílu Co nás zajímá.

Sraz budeme mít v 16.00 v Kohoutovicích na zastávce Jírovceva. Spojení: Autobus MHD **x37** (má zde konečnou stanici), jede z Mendlova náměstí a má přibližně 5 minutový interval. Doba jízdy z Mendlova nám. je cca 25 minut. Dále je možno využít autobusovou linku č. **50** spojující Bystrc a Ústřední hřbitov a trolejbusovou linku **x25**, která jede ze středu města přes Žabovřesky, kolem komínské vozovny a přes Jundrov. Z opačného směru ji mohou využít členové bydlicí ve Starém Lískovci. Kdo má přístup na internet, může si optimální spojení najít na

www.dpmb.cz . Trasa exkurze je dlouhá cca 2-3 km, vede po rovině, v závěru z mírného kopce. Doporučujeme vhodnou turistickou obuv.

Po prázdninách se sejdem ve *čtvrtek 7.září 2006 v 16.30* v sále na Křenové ulici. Můžeme již prozradit, že bude přednášet přítel *Zdeněk Zvolánek*.

VÝSTAVA 2006

Proběhne v tradičním termínu, letos **od 29.4. do 8.5.2006** v areálu Čtyřlístku v Brně-Bystřci u mostu přes Svratku (MHD tramvaj 1,3,11, trolejbus 30, autobus 50,54, zastávka Kamenolom nebo ZOO).

prejímka exponátů: středa 26.4. 10-18 h
 čtvrtek 27.4. 10-16 h
slavnostní zahájení: pátek 28.4. 16 h
vlastní výstava: sobota 29.4. až pondělí 8.5.
 otevřeno od 9 do 18 h
likvidace výstavy: úterý 9.5. 12-16 h

Organizace příjmu a výdeje rostlin bude probíhat podle standardních pravidel. Důrazně upozorňujeme, že se exponáty prejímají pouze ve výše uvedeném čase, ve kterém budou zaevidovány. V den slavnostního zahájení se exponáty již nepřijímají!!! Za exponáty, které neprojdou řádnou evidencí nebere klub žádnou odpovědnost a majitel těchto rostlin nemůže být považován za vystavovatele. Ojedinelé výjimky jsou možné jen po předchozí domluvě se členy výstavní komise, tj. s přít. Hadačem nebo Mertou. Výstavní komise může odmítnout „exponáty“ v kelímcích od jogurtů, rostliny nevzhledné, odkvétající nebo které zjevně nestihnou vykvést. Připomínáme, že vystavovatelem se stane každý člen Klubu skalničkářů Brno, který dodá (a výstavní komise přijme) nejméně 3 exponáty, v případě korýtek nebo větších osázených nádob tolerujeme i menší počet. Komu bude zaevidováno více než 10 exponátů, může požádat o příspěvek na dopravu.

Podobně jako v minulých letech plánuje Klub skalničkářů Brno drobnou expozici na výstavě Podzim ve Čtyřlístku ve dnech **15. až 17.9.2006**. Aranžovat budeme rostliny, které jsou atraktivní právě na sklonku léta (okrasné traviny, rostliny okrasné listem nebo zajímavými plody, z kvetoucích rostlin např. bramboříky, ocúny apod.). S pěstiteli, kteří nám mohou vhodné zajímavé rostliny pro tuto výstavu zapůjčit, se výstavní komise domluví individuálně v průběhu roku. Bližší informace na členské schůzi 7.září.

BURZY ROSTLIN 2006

Podobně jako loni uspořádáme letos 2 burzy rostlin - květnovou a podzimní, obě v areálu Čtyřlístku.

Květnová burza (při výstavě Skalniček)

příjem zboží: čtvrtek 27.4. 12-18 h
 pátek 28.4. 10-12 h
prodej: sobota 29.4. až pondělí 8.5. 9-18 h
likvidace: úterý 9.5. 12-16 h.

Čas ve čtvrtek 27.4. před 12 h je vyhrazen pro příjem zboží realizačního týmu přípravy výstavy. Podobně jako v minulých letech si pěstitelé mohou dohodnout s organizátory burzy i jiné termíny pro příjem rostlin v průběhu výstavy. Tato činnost však musí skončit minimálně 15 minut před otevřením výstavy, vhodnější je pak termín po 18 hodině, tedy po uzavření areálu. V sobotu 29.4. ráno ale zboží do burzy prosím nevozte, na přebírání rostlin nebude čas, ihned po otevření nás čeká největší nápor nakupujících.

Vystavovatelům bude odvedeno 20% z ceny prodaných rostlin ve prospěch klubu, ostatním 25%.

Termín a místo výplaty za prodané rostliny a za brigády a služby nebyl do uzávěrky tohoto čísla stanoven, bude oznámen na členských schůzích.

Nabízíme novou službu všem prodávajícím. Pokud nemáte jistotu správného pojmenování rostlin (a nutno podotknout, že zkomoleniny a omyly v botanickém názvosloví nejsou na burzách ojedinělé), můžete si domluvit individuální schůzku s přít. Martanem, nebo můžete na jeho adresu poslat v dostatečném předstihu seznam rostlin, které chcete na burze prodávat.

Podzimní burza (při výstavě Podzim ve Čtyřlístku)

příjem zboží:	čtvrtek	14.9.	12-18 h
prodej:	pátek	15.9.	9-18 h
	sobota	16.9.	9-18 h
	neděle	17.9.	9-17 h
likvidace:	neděle	17.9.	17-18 h.

Upozorňujeme, že na podzimní burze se vám asi nepodaří prodat všechno zboží, je třeba vozit menší množství rostlin od jednoho druhu, ale v pestrém sortimentu. Je zde možno prodávat cibuloviny a hlíznaté rostliny, které je nutno naporcovat do uzavřených, nejlépe průsvitných sáčků (mikroténových, celofánových) a řádně označit názvem rostliny, cenou v Kč a číslem pěstitele.

Všem členům prodávajícím rostliny na podzimní burze bude odvedeno 20% z ceny prodaných rostlin ve prospěch klubu.

Upozorňujeme pěstitele, že v rámci zvýšení kultury prodeje nepřijímáme do komise výpěstky v jogurtových kelímčích s potiskem. Kelímky bez potisku, například od limonád z automatů, ještě budeme tolerovat. Klub zajišťuje hromadné objednávky profi kontejnerků, při objednávce většího množství není jejich cena vysoká. Obracejte se v této záležitosti na vedoucího burzy, přítele Vlčka na členských schůzích, nebo telefonicky na číslech 546217569 nebo 721648122.

Výpěstky lze označovat buď bílými plastovými jmenovkami nebo nálepkami s cenou a číslem pěstitele, případně názvem rostliny. Podrobnosti jsou rozebrány ve zpravodaji č.47 na str.5.

MM

ZÁJEZDY

Na letošní rok připravujeme dva zájezdy. Ve spolupráci s CK Bonton Tour jednodenní zájezd do Vídně v pátek 21.4.2006, kde se v tamní botanické zahradě uskuteční „Skalničková show“ konaná u příležitosti 50.výročí založení Rakouské zahradní společnosti.

Druhý zájezd si organizujeme sami a bude po skalkách a zajímavých místech v Brně a okolí. Uskuteční se o víkendu 20.a 21.5.2006. Jedná se o dvoudenní zájezd s noclehem „doma“. Bližší informace k zájezdům obdržíte na členských schůzích.

MM

KNIHOVNA

Knihy půjčujeme vždy před schůzí výboru (viz „Kalendář akcí klubu“ v závěru tohoto časopisu) v naší klubovně, která je umístěna ve správní budově Čtyřlístku na Bystrcké ulici 40 v 1.poschodí (v případě zavřených vstupních dveří je třeba zabouchat).

Nové knihy jsme letos nenakoupili z důvodu poměrně malého zájmu o půjčování knih. Pokud si však chcete doplnit vaše soukromé knihovničky, pak vám doporučuji dvě knížky, které se letos objevily na pultech knihkupectví.

Tou první jsou **Kapradiny na zahradě, ve skalce a v bytě** autora *Pavla Sekerky*, který působí v Pražské botanické zahradě. Útlá brožovaná knížka o necelé stovce stránek, s necelou stovkou barevných fotografií, za necelou „stovku“ od českého autora, vydaná v nakladatelství Grada, vyplňuje mezeru na našem trhu, kde dosud chyběly potřebné informace o pěstování kapradin vhodných do našich podmínek. Zde představený sortiment kapradin je dosud největší, jaký byl u nás zveřejněn. U každého druhu je uveden jeho popis, původ, vhodnost umístění, možnosti kombinace, způsob množení, nároky na vodu, světlo a teplotu.

Druhá kniha poněkud netradičního formátu v tvrdých deskách vyšla na podzim 2005 v nakladatelství Computer Press a má výstižný název **Netřesky**. Autor *Petr Horáček*, spravující asi největší sbírku netřesků u nás, je také zaměstnancem Pražské botanické zahrady v Tróji. Toto dílko o asi 70 stránkách s velmi četnými barevnými fotografiemi za cca 160 Kč konečně srozumitelnou formou seznamuje s problémy tohoto botanicky komplikovaného rodu. V jednotlivých kapitolách vás kniha zavede za netřesky do přírody i do zahrad a skalek, seznámí s mnoha krásnými kultivary, poradí s jejich pěstováním a množením, nastíní jak založit a ošetřovat sbírku těchto sukulentních rostlin.

Mojmír Martan

PĚSTITELSTVÍ

ZVONKY PRO ZANEDBANÉ SKALKY

Neznám seriózního skalničkáře, který by nebyl zvonkomilem. Všimněte si, jak se výrazně dělí na flegmatiky (milující obyčejné a agresivní zvonečky) a choleriky (zbožňující pouze ty elitní a svaté malé zvonky). Řekl jsem svaté zvonky, protože zacházejí smrtí mučedníků: jsou snědeny zaživa a uškrceny nebo spáleny v peci léta. Jen ti vyvolení pěstitelé mohou konat modloslužbu vyvoleným zvonkům v chladných alpínkových skleníčcích bohatě dotovaných jedem na plže a svěcenou vodou s celodenní bezpečnostní službou.

V nevinosti skalničkářského mládí jsem si chvíli pochoval v náručí tyto nádherné děti vysokých hor - jmenovitě *Campanula hakkarica*, *C.morettiana*, *C.oreadum*, *C.raineri*, *C. x 'Joe Elliott'* a pochopitelně *Campanula zoysii*, a potom jsem je pochoval na věkyvěkův.

Zbyly jen jejich barevné podobenky v černých rámečcích, po jejichž projekci upadám do nálad v pochmurném rytmu blues.

Nebylo by to hezké pro moravskou skalničkářskou obec čísti nekrolog na superzvonky s tím, že také nové introdukce (Juráška a Holubce) ze Západního Kavkazu jednoznačně nesnesly mé starostlivé pohledy. *Campanula dzaaku* se pořádně nevyvinula a zmizela, *C. anomala* zemřela ve věku šestinedělním a pouze *Campanula ciliata* mne rychle svedla svým půvabem v květu a pak se ztratila tiše z evidence. Mám jen jednu hezkou *C. tridens*!

Po vysloveně negativním úvodu je účelem mého příspěvku představit skupinu zvonků způsobilých vyvolat dostatečné vzrušení pro melancholiky a sangviniky. Jsou to neevropské druhy snášející celoroční nepřítomnost pana pěstitelce, ověřené v těch nejtvrdějších podmínkách Bohemie pod podlým dozorem jednoho ze skalničkářských bohémů.

Campanula kemulariae

Moje rostliny jsou vegetativní pozůstatek daru Jaroslava Klímy z roku 1975. Není lepší zvonek do kolmých zanedbaných nezalévaných suchých zídek. Kvete mohutně, listy jsou malé (ø 10 mm) lesklé a zoubkaté, schopné hustě krýt prostor kolem štěrbin. Relativně velké květy jsou uprostřed světle modré a modrofialové na okrajích. Sluší jim velká červená blizna. Musíme se smířit s faktem, že starší rostliny mají mnoho podzemních výběžků, které pronikají do okolních spár. Kvetoucí bochánky nepřesáhnou výšku 10 cm (v chudé půdě) a jsou ozdobou každého místa, které jim povolíme prorůst. Plné slunce, výhne a sucha po dobu 30 let nedokázaly tuto malou kavkazanku zničit - tudíž mne asi přežije.

Campanula betulifolia

V kultuře známý zvonek, popsán v roce 1850, ale stále nedoceněný jako prvotřídní rostlina pro suché jihovýchodní zídky. Patří do sekce Symphyandriiformes, stejně jako *Campanula troegerae*, *C. choruhensis* a *C. seraglio*. Tato sekce má početné stonky vyvíjející se z tlustého dřevitého větveného kořenu, bazální listy jsou vejčité-srdčité, zubaté a mají dlouhé řapíky. Semenné kapsule se otevírají třemi bazálními póry - kdo čeká, že se nahoře otevřou, nikdy se semen nedočká, protože vypadají těmito spodními otvory na zem. Semínka vyhlíží jako prach a potřebují světlo na klíčení. Zem se srovná, přesype tenkou vrstvou drti, semena se naklepou do drti a květináč se zavlažuje spodem. Podle "Flora of Turkey" jsou semena tmavě hnědá a lesklá, velká 1 x 0,4mm v případě *C. betulifolia*.

Campanula betulifolia, zvonek břízolistý, je skalní rostlina obývající štěrbinu vyvěřelých hornin (asi basických) a vápencových útesů. Moje vápenitá půda a voda jí svědčí. Je to dlouhověká trvalka, která vyklíčí dobře jen ve vertikální spáře v kolmé stěně. Listy jsou pevné a tlusté s hustým nevýrazným zoubkováním, asi 2x3cm velké. Ze světle růžových poupat se vyvíjejí zvonky dlouhé až 3 cm, mile bílé. Světle růžové formy se vyskytují často pod jménem *C. finitima* Fomin (neplatný druh spadající pod variabilitu druhu *C. betulifolia*). Tento zvonek je endemitem severovýchodního Turecka a přilehlého Kavkazu z nadmořských výšek 250-2300 m.

Campanula troegerae

Skvostný zvonek, ještě nepříliš okoukaný v kultivaci, byl botanicky popsán v roce 1976. Je endemitem severozápadního Turecka - kraje Čoruh (Artvin), kde blízko Yusufeli užívá skalní trhliny blízko vodopádu v nadmořské výšce 610 m. První semena dovezl Jim Archibald kolem roku 1980, v devadesátých letech ho sbírali Češi (Jurášek, Halada a Staněk). Listy jsou světle zelené, měkké a široce vejčité s velmi drobným zoubkováním. Květy jsou slabě růžové v poupátkách, potom voskově bílé.

Výrazným znakem je tvar květů: široce miskovité s čnělkou výrazně dlouhou (celek připomíná satelitní anténu). Květ je dělený do dvou třetin a má téměř 5 cm v průměru. Moje nejstarší rostlina je už tříletá, pomalu nabírající sílu na suchém východním útesu a slibující dlouhodobý úspěch. Zcela náhodou, zakopnutím na schodech skalky, byl celý můj sběr semen marnotratně rozhozen, ale ne zcela vyhozený, protože je tam dnes pět kytiček. Z estetických a hygienických důvodů by tenhle zvonek měl viset na zdi.

Campanula choruhensis

Historie této nadmíru pěkné skalničky je krátká, ale budoucnost je dlouhá. Je to opět endemit malé oblasti Turecka kolem řeky Čoruh, který byl botanicky popsán uprostřed let osmdesátých a introdukovan v roce 1993 česko-welšskou expedicí (kde jsem fungoval jako chabý náhradník Milana Halady). Obrázek a popis vyšel čerstvě v pražských Skalničkách, ale teprve desetileté pěstování prokázalo kvality této kampanulky: ku př. krásný exponát obdržel Farrerovu Medaili na letní výstavě v Severní Anglii v roce 2004.

Zvonek čoruhenský roste na vyvřelinách čedičového typu (tudíž možná s alkalickou reakcí) ve výškách asi 2000 m.n.m. Je to typická saxatilní skalnička milující teplé spáry vrstevnatých skalek, kde prosperuje na úpalových pozicích, ale kvete dobře i ve spárách polostinných. Moje "vápno" snáší zcela oddaně, zdá se, že se nenechá usušit v karlickém svinském stepním klimatu, velkém dešťovém stínu. Bazální listy jsou nevelké - 1,0 x 2cm až 2,0 x 3cm, pevné a šedo zelené. Okrajové zoubky jsou silně pilovité - asi 1 mm dlouhé. Květy jsou velmi variabilní: poupata narůžovělá až vínově červená, květy čistě bílé až sladce růžové (Josef Jurášek říkal, že má tu nejrůžovější a nazývá ji snad 'Josefina'), buclatě zvonkovité až široce otevřené. Mohutné vysévání a šlechtění může přinést ušlechtilé jedince.

Campanula choruhensis je úhledný chasmophyt, který nemusí viset, ale je dobré mít vodorovnou spáru alespoň 10 cm nad terénem, kde nedochází ke znečištění panensky bílých květů při prudkých deštích.

Možná by bylo vhodné konstatovat, že rozumní pěstitelé skálomilných rostlin a uživatelé vrstevnatých mnohospárových skalek zásadně nemíchají do substrátů listovku, rašelinu, kupovanou "zeminu" a jiné substance, které podporují růst hub a patogenních organismů (za kombinace horko + mokro) a přesychání v době suchopárů. Moje dobré zkušenosti jsou s půdou minerální, bez humusových složek.

Campanula seraglio

Přiznávám se z hloubi své polozávisti, že tuto novinku pěstuje má konkurence od Prokopského údolí a musím si na ni ještě dlouho počkat. Druh byl teprve nedávno popsán z toho tajemného zvonkového trojúhelníku na řece Čoruh a introdukovan trojicí Jurášek, Halada a Staněk.

Požadavky na pěstování jsou podobné jako u výše popsaných druhů sekce *Symphyanthiformes* s dopříváním více sucha, protože tento druh roste na skalních stěnách pod převisy (ústní sdělení Milana Halady). Květy jsou podle důvěrného zdroje největší z celé sekce, proto by měly rostliny pěkně viset.

Závěrem tohoto pozitivního příspěvku autor zdůrazňuje, že inteligentně zanedbaná skalka má být strategicky osazovaná, aby nebyla skalkou přehlížena.

Zdeněk Zvolánek, Karlík

DOSTAVENÍČKO S HOŘCI

Motto: Úvodem se omlouvám všem promovaným botanikům i literárním kritikům za zločiny, kterých jsem se dopustil sepsáním tohoto článku...

Při svých toulkách v Alpách i Karpatech a některých pohořích Balkánu jsem viděl v původním prostředí spoustu nádherných květin. Ze všech nejvíce mi učaroval rod *Gentiana* - hořce. Tyto rostliny mne zaujaly nejen svou neobyčejnou krásou, ale také pozoruhodnou variabilitou druhů, jichž je udáváno přes 900 a odlišují se jak svým vzhledem, tak i životními požadavky. Stanovit všeobecné podmínky pro jejich pěstování je zcela nemožné, protože rostou na celém světě kromě Afriky, od nížin až po hranice věčného sněhu, na nejrůznějších stanovištích, často v diametrálně odlišných podmínkách.

Na rozdíl od kulturních hybridů, které jsou nejzodbnějšími květinami skalek a jsou relativně snadno pěstovatelné, je většina přírodních druhů závislá na konkrétním složení půdy, vodním režimu, vzdušné vlhkosti, teplotě a řadě dalších okolností, nezbytně nutných k jejich zdárnému růstu. Proto jsou naopak považovány za špatně přizpůsobivé. Nemusí to být vždy pravda, pokud je lépe poznáme a dáme jim to, co ke své existenci potřebují.

Mezi skalničkáři bývají zpravidla v největší oblibě rostliny zakrslé, miniaturní, kompaktní, drobné až trpasličí. Tyto parametry splňují zejména hořce sekce *Cyclostigma*. Opravdovým rájem je pro ně alpské pohoří. Roste jich zde celá řada, zejména v oblasti italských Dolomit.

Ocitnete-li se na přelomu června a července v turistickém centru Val Gardena a vydáte se z městečka Selva-Wolkenstein (název dvojjazyčný) libovolným směrem výše do hor, nemůžete je minout. V okolí se nacházejí horské skupiny Langkofel (Sasso Lungo) a přírodní rezervace Púez-Geisler. Jsou snadno dosažitelné lanovkami ze Selvy na Dantercepies, respektive Ciampinoi a nebo klikatými silnicemi na průsmyky Passo Gardena a Passo Sella v nadmořské výšce přesahující 2000 m. Můžete zde najít tyto hořce:

Gentiana verna

Nejrozšířenější druh z celé sekce nejen v Dolomitech, ale také v mnoha dalších pohořích Evropy a Asie. Všeobecně známá rostlina rostoucí v přírodě od slatin a rašelinišť přes alpské louky a sutě až po zdánlivě suché kamenité stráně na slunci. Vyskytuje se v četných formách a zeměpisných rasách a v barvě květů je rovněž značně variabilní. Kromě různých odstínů modré jsou rostliny světle až tmavě fialové, fialově až sytě růžové a vzácně i bílo-modravé nebo čistě bílé. V přírodním parku Púez jsem na ploše přibližně 100x100 metrů viděl mezi množstvím klasicky zbarvených hořců asi 20 jedinců v barevné škále od světle fialových po tmavě růžový.

Hořec jarní není na našich skalkách zcela snadno pěstovatelný, neboť je potřeba konkrétní rostlině poskytnout podmínky, jež má zakódovány z místa svého výskytu. Zasadíme-li tedy „vernu“ původem ze šumavských či jesenických rašelinišť do substrátu s vápencovou drtí v drenážovaném korytě, může to znamenat její konec. Stejně může skončit i hořec z vápencového suťoviště v Dolomitech přesazený na naši zahradu do humusové kyselé půdy s rašelinou.

O hořcích tohoto druhu lze obecně říci jedině: nesnášejí jižní svah, sluneční úpal a trvalé sucho.

Gentiana bavarica

Rostlina vysoká do 15 cm s hustě olistěnými, plazivými lodyžkami, zakončenými vzpřímeným květem o průměru do 3 cm, tvoří nízké polštářky. Lístky jsou většinou žlutozelené, řidčeji až tmavozelené, obvejčité, někdy zašpičatělé, všechny přibližně stejně velké. Vyskytuje se v celých Alpách, hlavně na vápencích, ale i kyselých horninách, většinou nad 2000 m.n.m. Na skalce nám hořec bavorský může obstojně růst, vykvést v travertinu nebo substrátu složeném z bukové listovky, zahradní zeminy a jemného štěrku s přidavkem vápencové drti na nevysychavém stanovišti s odklonem od přímého slunce. Bohužel není na jednom místě dlouhověký a je potřeba jej stále obnovovat řízkováním. Ve vyšších polohách nad 2700 m.n.m. je zastoupen drobnější varietou *Gentiana bavarica* var. *subacaulis* (synonymum *G.bavarica* var. *imbricata*). Svými téměř okrouhlými, hustě stlačenými lístky vytváří kompaktní bochánky se zcela přisedlými květy. Tento hořec je hojný například ve Vysokých Taurech, kde na Grossglockneru ve výškách kolem 3000 m.n.m. vytváří téměř souvislý porost, přerušovaný jen trsíky *Gentianella nana*, *Gentiana prostrata*, *Ranunculus glacialis* a různých lišejníků. Mezi záplavou modré zátilo několik ostrůvků s raritními oslnivě bílými květy. Varieta *subacaulis* je typickou vysokohorskou rostlinou z poloh na hranicích věčného sněhu. Vyžaduje tudíž podmínky jako *Primula glutinosa*, *Gentiana frigida* a podobné „potvory“. Přes veškerou snahu zajistit jí stále vlhké, dobře drenážované, dostatečně osluněné a přitom chladné stanoviště nám v nížině většinou do tří let uhyne. *Gentiana bavarica* i její varieta *subacaulis* jsou zajímavé pozdější dobou květu v červenci až srpnu.

Gentiana favratii

Vznikla spontánním generativním křížením *G.bavarica* a *G.verna*. Vypadá jako drobnější, kompaktnější hořec jarní se souměrně vejčitými, zašpičatělými, živě až světle zelenými lístky. Tvoří polštářky až o průměru 8 cm. V Dolomitech často prorůstá štěrbinou v mohutných balvanech, roztroušených na alpských lukách. Je přizpůsobivější než rodič *Gentiana bavarica*.

Při popisu výše uvedeného druhu jsem vycházel z botanického zařazení z knihy A.Piláta a M.Deyla *Alpínky* z roku 1964. Bohužel při konfrontaci s jinými literárními prameny jsem narazil na řadu nejasností... *Gentiana favratii* bývá označována za kříženec druhů *G.bavarica* a *G.brachyphylla*, za synonymum *Gentiana brachyphylla* a také za poddruh tohoto druhu (*G.brachyphylla* ssp. *favratii*), jehož semena byla nabízena v letošní výměně semen našeho klubu.

Rostlina, kterou jsem získal pod tímto názvem v létě 2005, nemá opravdu kromě tvaru květů s *G.verna* mnoho společného, neboť je to drobnička vhodná k prozkoumání mikroskopem.

Hlavoлам podobný hledání rozdílů mezi *G.pyrenaica* a *G.djimilensis* nebo *G.angulosa* a *G.verna* ssp. *pontica* s radostí přenechám fundovanějším odborníkům.

Gentiana brachyphylla

Je jedním z nejmenších příbuzných *G.verna*. Rostliny s přisedlými květy nepřesahují výšku 5 cm. Upřednostňuje vápencový podklad. Drobné listové růžice vytváří kompaktní, hustě stěsnané bochánky. Roste ve štěrbinách skal, na kamenitých stráních a v sutí ve výškách nad 2000 m.n.m roztroušeně v Pyrenejích a Alpách. V přírodním parku Púez-Geisler místy ve velkém množství. V kultuře vyžaduje výživnou půdu smíchanou napůl se štěrkem a vápencovou drtí, stále mírně vlhké, avšak dokonale drenážované stanoviště a má-li zakvést, tedy také dostatek slunce, nejlépe dopoledne a navečer. Pro zdárné pěstování je ideální

nadmořská výška nad 700 m. Je zde vyšší vzdušná vlhkost, ranní rosy a teploty v létě zřídka přesahují 25°C. Krásná je bílá, modrooká „Anička“, varianta nalezená manželi Forgačovými ve Francii na zájezdu pražského klubu skalničkářů.

Gentiana orbicularis

Roste ve vápencových horách Evropy v alpínském stupni. Je to většinou drobná květinka do 6 cm výšky s malými, temně zelenými zakulacenými lístky. V přírodním parku Púez ji nalezneme stejně často, jako na severním úbočí Langkoflu v trávě, suti a škvírách skal.

V bývalém Československu jsme tento krásný „hořeček“ mohli potkat v Belanských Tatrách na hřebenové tůře mezi Havranem a Ždiarskou Vidlou, kde rostl přímo na turistickém chodníku společně s *Leontopodium alpinum*, *Viola alpina* a jinými vzácnými rostlinami.

Jeho nejbohatší lokalitu jsem objevil v Brentských Dolomitech na Passo Groste v nadmořské výšce cca 2450 m v nízkostébelných loučkách s *G. verna* (včetně bílo-modravé formy) a zejména ve štěrbinách velikých skalních ploten vyhlazených asi působením ledovce. Je obstojně pěstovatelný, ale v nížině nekvete tak bohatě jako v horách. Lepší jsou rostliny původem z Bulharska a Rumunska.

Gentiana terglouensis ssp. schleicheri

Je to miniaturní rostlinka, v květu vysoká do 4,5 cm, vytvářející z poloplazivých, hustě olistěných, až 2,5 cm dlouhých lodyžek, asi 1 cm vysoké, pichlavé a kompaktní polštářky až bochánky. Lístky na lodyze jsou hustě nahloučené, malinké, jen do 4 mm dlouhé, 1 až 1,5 mm široké, ostře zašpičatělé, světlé až temně zelené, květy přisedlé, většinou tmavomodré. Roste na vápencích jižních Alp od centrálních Dolomit dál na západ, též roztroušeně ve Francii a Pyrenejích, v přírodním parku Púez nad 2000 m.n.m nepříliš hojně. Jsou oblasti, kde je vzácný nebo zcela chybí. Nejbohatší místo výskytu jsem našel poblíž Passo Rolle, v horské skupině Valle di Maritimo. V nadmořské výšce 2700 m, kolem asi 300 m dlouhé skalní rozsedliny, vytvářející 5 m hluboký a asi 10 m široký příkop, se vyskytoval téměř masově. Společnost mu zde dělaly bochánky *Eritrichium nanum*, sytě oranžová forma *Papaver rhaeticum* a *Sesleria sphaerocephala* (syn. *S. leucocephala*), ozdobná tráva, která vytváří husté, sivozelené, kompaktní, asi 10 cm vysoké trsy, připomínající *Festuca glauca*. Když na asi 15 cm dlouhých stvolech rozkvetou shluky hustě nakupených, bohatě roztrpených, smetanových až zářivě bílých „zvonečků“, tvořících volné hlávky do průměru 2 cm, je to skoro exotická krása.

Hořec schleicherův roste v přírodě nad 1800 m.n.m ve skalních štěrbinách, na kamenitých loučkách a v suťovištích s jemnozrnným štěrkem. Výše v horách a na vlhčích místech i na přímém slunci. V mísách a korytech by mohl prosperovat v humusové hlíně napůl s vápencovou drtí nebo v travertinu.

Gentiana terglouensis

Zcela miniaturní drobnička vytváří koberečky až bochánky z lodyžek s několika těsně se překrývajícími, trojúhelníkovými lístečky o průměru do 3 mm. Je vápnomilný s těžištěm výskytu ve slovinských horách v nadmořské výšce nad 1800 m. Zasahuje do Dolomit, Karavanek a snad i Karnských Alp (neověřeno). Areál růstu se překrývá se subspecií *schleicheri* a pravděpodobně vznikají kříženci. Nominální druh jsem pozoroval ve větším množství kvetoucích exemplářů v Sextenských Dolomitech na podmáčených místech kolem známého skalního útvaru „Tre Cime“. Najít zde tutéž rostlinu mimo období květu mezi bujnou vegetací ve stavu semen je „šílená dřina“.

Na zahradě nekvete příliš ochotně. Vyžaduje více vlhka, ale ne přemokření na místě, kde stojí voda.

Gentiana nivalis

Hořec sněžný roste na humózních půdách s vápencovým podkladem, na holích a vysokohorských loukách subalpínského až alpínského stupně. Bylina vysoká do 15 cm má přízemní růžici vejčitých, tupých až zaoblených listů a hustě větvené lodyžky, olistěné úzkými, zašpičatělými, čárkovitými lístky.

Lodyhy nesou několik většinou zářivě modrých, hvězdičkovitých květů o průměru až 1,5 cm. Areál rozšíření je rozlehlý a zahrnuje pohoří celé severní polokoule včetně Aljašky a Kanady. Ve výškách nad 1500 m osídluje často i exponované jižní svahy, například na Slovensku v Belanských Tatrách poblíž Kopského sedla. V Dolomitech např. na loukách Secedy v parku Geisler.

Tento hořec je velmi dekorativní, bohužel však pouze jednoletý. Při pokusu o pěstování je tudíž potřeba jej neustále obnovovat výsevem.

Tímto jsem, až na některé mezidruhové křížence, kteří zpravidla nebývají samostatně popisováni, vyčerpal zásoby druhů z centrálních Dolomit. Další zástupci sekce *Cyclostigma* rostou v jiných částech Alp a dalších pohořích Evropy a Asie. Trochu si je přiblížíme.

Gentiana rostani

Vytváří husté polštáře, v květu do 15 cm. Listy má úzké, temně zelené, kopinaté až čárkovité, obvykle 3 páry, spodní v růžici trochu větší. Roste v západních a jihozápadních Alpách, ve Francii a Itálii. Na mírně přistíněném stanovišti (toulavý stín) mi bezproblémově, bujně roste, kvete však sporadicky. Jeví se jako odolný.

Gentiana angulosa

Turecko, Kavkaz, Sibiř, Pamír, Mongolsko. Větší a robustnější druh s pěknými, až 2,5 cm velkými květy bývá dosti často pěstován. Solidně roste a krásně kvete, zejména v mísách a korytech.

Gentiana verna ssp. tergestina

Má úzce elipsovité, kopinaté, temně zelené listy v přízemních růžicích, které postupně trsovitě přirůstají a vzpřímené stvoly, dlouhé asi do 8 cm, střídavě olistěné úzkými trávovitě čárkovitými listy. Kvete jednotlivými květy o průměru asi 1,5 cm v odstínech modré barvy. Pro zdárný růst je potřebné omlazení dělením nebo řízkováním v červnu, přibližně každé 3 roky.

Gentiana pumila

Bylina nízká 4-6 cm, listy tenké, čárkovité, květní lodyha poléhavá, olistěná 1-3 páry listů, dlouhá 3-5 cm. Roste na sněhových výležiscích, ve vlhké suti i štěrbinách skal, převážně na vápencích od 1600 do 2500 m.n.m ve východních Alpách. Ve Slovinsku dosti hojná, například v okolí Triglavských jezer a v botanické rezervaci na hoře „Črna Prst“ nad Bohinskou Bystricí.

Ve skalkách je poměrně dobře pěstovatelný v těžší, vlhké, humusovité půdě s přídatkem kaménků na nepřilíš osluněném stanovišti. Vhodný do koryt a travertinu. Pěkně a bohatě kvete.

Občas se setkáme také s poddruhem *ssp. delphinensis*. Má delší, pokroucené, hustě olistěné lodyžky se sytě zelenými, čárkovitými listy a modré květy. Pochází z Francie, západních Alp.

Gentiana oschtenica (G.verna ssp.oschtenica)

Je pravým klenotem celé sekce. Tento vzácný endemit západního Kavkazu se vzhledově velmi podobá *Gentiana verna var. pontica*, jen olistění je o něco světlejší. Veliké, zářivě sítově žluté květy však uchvátí každého skalničkáře. Je to typicky vysokohorská rostlina nesnášející úpal a letní vedra a milující chladné, vlhké počasí. Přitom je tento hořec velmi háklivý na přemokření a často uhnívá v kořenovém krčku. Někdy u něj dochází k totální degeneraci kořenového systému. Překvapivě nejlépe roste a kvete v dokonale drenážovaném a pravidelně vlhčeném šterkovitém substrátu v jogurtových kelímcích. Nezbývá než doufat, že časem lépe poznáme jeho požadavky a stane se vítanou okrasou našich zahrad.

V kultuře se občas můžeme setkat s některými geografickými rasami hořce jarního, jež bychom neměli v našem seznamu opomenout...

Gentiana verna ssp. balcanica

Roste v pohořích Balkánského poloostrova a v Turecku, podobá se klasickému hořci jarnímu, jen listy v přízemní růžici jsou velmi úzké, kopinaté a ostře zašpičatělé. V půdě miluje kamenitou drť. Roste v kyselém i vápencovém substrátu a může být v nížině „dobrá“, protože na horách s ní mívám problémy, jako se spoustou řeckých a tureckých rostlin (pozn.red.: autor článku má skalku v Beskydách). Hezká je velkokvětá, robustní varieta *alata* z rumunského pohoří Bucegi a vyloženě nádherná je sněhově stříbřitá forma objevená „kdesi v tramtárii“ již legendárním cestovatelem a naším kolegou z klubu M. Pavelkou a jeho neméně zdatnými přáteli (Jurášek a Staněk).

Gentiana verna ssp.pontica

Je domovem od Balkánu po Turecko a přilehlé oblasti. Proti základnímu druhu má širší, kratší a tupé listy. Olistěné květní lodyhy jsou zakončeny matně až temně modrým květem. Bývají věncovitě, poléhavě rozloženy kolem středu rostliny a trochu připomínají *G.boissieri* nebo zvětšeninu *G.bavarica*. Občas bývá pěstována i bílá forma. Není dlouhověký, je potřeba jej obnovovat řízkováním nebo výsevem. V létě vyžaduje hodně mokro, avšak v zimě nesnáší přemokření.

Hořcům sekce *Cyclostigma* obvykle nikterak neublíží okus hlodavci a na jaře obrážejí, avšak „*pontica*“ po něm spolehlivě uhne.

Gentiana verna forma Pyreneje

Jestliže jste někde slyšeli názor, že tento hořec se sytě zelenými, úzce vejčitými listy a téměř modrozeleným květem je nejlépe rostoucím a nejsnadněji pěstovatelným druhem ze všech jarních, byla to pravda. Občasné přihnojení rozdrceným suchým kravincem a přesazení po několika letech na nové stanoviště je prospěšné, jinak je však tato forma bezproblémová.

U většiny výše uvedených hořců platí, že čím větší nadmořská výška, ve které je pěstujeme, tím vzdušnější a chudší by měl být pěstební substrát a dokonalejší drenáž. Množení je možné provádět výsevem, osobně však dávám přednost dělení nebo řízkování v průběhu května a června. Rozdíly vzhledu mezi jednotlivými rostlinami téhož druhu na jedné přírodní lokalitě jsou někdy tak výrazné, že téměř znemožňují jejich konkrétní popis.

Zmínil bych se ještě o hořci, s jehož zařazením si nejsem zcela jist...

Gentiana prostrata

Je malá rostlinka vysoká do 5 cm, lodyžka olistěná, polehlá až vystoupavá, dlouhá do 3 cm, dolní listy srostlé, polovejčité, dlouhé do 1 cm, široké až 0,5 cm, tupé. Květy na konci lodyh jednotlivé, ušty stejně dlouhé jako korunní cípy, korunní plátky do 0,5 cm. Tvar květu hvězdovitý, kalichovitý, avšak ne zcela rozevřený, exotický. Barva zářivě oblohově modrá. Roste na východ od pomyslné čáry Insbruck, Brenner, údolí řeky Addige, západněji je vzácný. Kromě Alp roste také v pohořích Asie, Sev.Ameriky a v Andách na loučkách a v suti. Typický velehořský element je velmi hojný ve Vysokých Taurech kolem ledovců nad 2600 m.n.m.

Smyslem tohoto článku nebylo popsat a vyjmenovat úplně všechny druhy a variety hořců sekce Cyclostigma. Záměrně neuvádím ty, které jsem nikdy nepěstoval a v přírodě jsem na ně nenarazil, protože s nimi nemám žádné osobní zkušenosti. Jelikož mám pozemek 800 m nad mořem, nemusí se mé názory vždy shodovat s údaji z literatury. Také popisy rostlin, vycházející často z mých poznatků, pravděpodobně vždy neodpovídají vědeckým statím a odborným definicím. Proto Vám děkuji za shovívavost a přeji mnoho úspěchů při pěstování těchto nádherných květin.

Oldřich Navrátil, Ostrava

Použitá literatura:

A.Pilát, M.Deyl: Alpínky (ČSAV, Praha 1964)

W.Lippert, T.Wraber: Alpske rastline nad gozdno mejo (Cankarjeva založba, Ljubljana 2003)

H.Reisigl: Alpenblumen (Pinguin-Verlag, Insbruck 1980)

W.Lippert: Rośliny alpejskie (Muza-SA Warszawa 1995)

TOUŽÍTE PO ČERVENÝCH KOČIČKÁCH ?

Červená kočka nebo kocour na skalce? Dovedu si představit bouřlivé reakce mnohých z vás a bylo by asi jedno, jestli by se jednalo o obyčejnou rezavou kočku domácí nebo ušlechtilé plemeno, třeba Orientální červenou, Habešskou červenohnědou či Britskou červeně mramorovanou... Nebojte se, nebudu vám vnucovat žádnou červenou kočku čtyřnohou, přece vím že skalka je hlavně pro rostliny. Povím vám příběh jedné hezké vrbičky, jejímuž květenství se česky říká kočičky a tahle je má atraktivně červeně zbarvené. Ještě po ní netoužíte? Tak čtěte dál.

Na skalkách se pěstuje pod názvem *Salix hylematica* nebo *Salix lindleyana*. V zahradnickém pojetí bývají často udávány jako synonymum jednoho druhu. Já ji od začátku pěstuji pod názvem *Salix lindleyana*. Na tento název jsem zvyklý a budu ho používat i v dalším textu. V botanickém pojetí se ale jedná o dvě rozdílné vrby, které se odlišují v

„kočičkách“. *Salix hylematica* má kočičky protažené (válcovité) s až 20 květy, samičí kočičky se při dozrávání semen výrazně prodlužují. *S.lindleyana* má mít kočičky téměř kulaté, jen s několika, často méně než 5 květy.

Výška této vrby se pohybuje jen kolem 5 cm, ale šířka v desítkách centimetrů. Tato vrbička je totiž typická dlouhými plazivými větvíčkami, které ve vlhku přikořeňují. Jsou červenohnědé, porostlé podlouhlými, nejvýše 2 cm dlouhými opadavými listy se zubatým okrajem. Barva listů je na líci leskle tmavozelená, rub je stříbřitý. Nápadné a velice ozdobné jsou tmavočervené jehnědy (kočičky) dlouhé 1 až 2 cm. Na našich skalkách se objevují ve velkém množství v dubnu až květnu, ve své horské domovině od června do září. Roste ve vysokých horách střední Asie v nadmořských výškách nad 4000 m, kde vyhledává vlhké skalní štěrbinu. Druh je udáván z Číny (Xizang, severozápadní Yunnan), Nepálu, Bhútánu, Pákistánu a ze Sikkimu.

Vysokohorský původ signalizuje jisté pěstitelské problémy na našich skalkách v nižších polohách. O tom jsem se v praxi již přesvědčil, ale dnes už vím, jak tuto vrbu na skalce udržet.

První rostlinu jsem získal před cca 20 lety a zasadil ji na hodně kamenité místo ve vápencové skalce, které bylo lehce skloněné k severovýchodu. Slunce sem svítilo ráno a trochu dopoledne. Ze západní strany byla vysazena kleč, která jí přinášela přistínění v poledních a odpoledních hodinách. Místo bylo za sucha často zaléváno. *Salix lindleyana* zde dobře rostla. Kleč ale časem narůstala a vrbičce se stále stinnější a sušší místo přestalo líbit. Vrbičku s červenými kočičkami jsem poté sázel ještě dvakrát, ale žádné mnou vybrané místo jí nevyhovovalo. Možná k tomu přispěly i suché roky s mimořádně horkými léty v první polovině 90. let. Postavení nové skalky z vrstevnatého slepence dalo této vrbičce ještě jednu naději. Byla zasazena do vlhkého místa, které se nachází mezi okrajem jezírka a mohutným, vertikálně postaveným kamenem. Místo je orientované na severovýchod, osluněné asi do 10 hodiny. Vrbička postupně díky svým dlouhým výhonům vyšplhala po kameni a zejména přilehlou štěrbinou, kde mohla přikořeňovat, až na okraj teplé a slunné plošiny. Zde každé jaro bohatě kvete, jak ukazuje snímek v barevné příloze.

Co tedy *Salix lindleyana* potřebuje pro zdárné pěstování? Výsadbu na vlhké a v letním období chladné místo bez úpalu do propustné humózní kamenité půdy. Vápník toleruje, ale nemusí ho mít. Pokud bude mít možnost natáhnout své dlouhé větvíčky za sluncem, pak bohatěji pokvete. Ale vždy je nutno dodržet zásadu: nohy v chladu a vlhku! Ještě jeden problém může nastat. Někteří pěstitelé o ní tvrdí, že není zcela mrazuvzdorná. Dle mých zkušeností zmrzají jen nevyzrálé konce jednoletých prýtů (laicky řečeno konce větvíček). Podle informací, které jsem našel, vydrží mráz do cca -15 až -23°C. Těchto teplot bylo na mé zahradě dosaženo jen v kombinaci se sněhovou pokrývkou, pod kterou se udržují vyšší teploty. Problematickými stanovišti v hortikultuře mohou být dna údolí, zejména v nižších polohách, kam stéká studený vzduch a kde se mohou vyskytnout silnější holomrazy. Zde bych doporučoval kryt chvojím.

Množí se snadno hřížením, řízkováním (není nutno používat stimulátor) nebo oddělováním zakořeněných větvíček.

Máte-li na skalce vhodné místo, udělejte si radost a pěstujte tam červené kočičky.

Mojmír Martan, Brno

OHLÉDNUTÍ ZA VÝMĚNOU SEMEN 2005-2006

Zdálo se, že letošní poměrně vlhké pozdně jarní a letní počasí sklizni semen nebude přát. Navzdory tomu se sešlo ve výměně semen přes tisíc položek. Vyskytly se mezi nimi druhy zcela nebo téměř neznámé. O některých přinášíme stručné informace, které jsme letos čerpali mj. z **Encyclopaedia of Alpines, Zander - Dictionary of plant names, Polunin and Stainton – Flowers of the Himalaya** a z **Internetu**.

Achillea compacta = *A. coarctata* - *Asteraceae*

trsnatá rostlina 30-60 cm vysoká, přízemní listy 15-30 cm dlouhé, zpeřené, lodyžní listy do 8 cm dlouhé; všechny listy „podobné kapradí“, naspod bíle ochmýřené. Květní úbory kolem 5 mm v průměru, žluté, těsně nahloučené v širokém chocholíku, kvete v létě. JV Evropa až Ukrajina na suchých kopcích a písčitých místech. Poněkud velká do průměrné skalky.

Achillea fraasii - *Asteraceae*

trsnatá rostlina 30-50 cm vysoká. Listy dvakrát zpeřené, 2-10 cm dlouhé, hedvábitě stříbrně chlupaté, úbory 8-12 mm nebo širší, v chocholících asi po 15, kvete v létě. Bývalá Jugoslávie, Albánie, Řecko, mezi kameny v horách. Poněkud velká do skalky, ale s pěkným listem.

Adonis pyrenaica - *Ranunculaceae*

trvalka, 10-30 cm nebo vyšší, vzpřímená lodyha někdy větvená. Listy se od *A. vernalis* liší přítomností dlouze stopkatých přízemních listů (*A. vernalis*, *volgensis* mají pouze lodyžní listy). Květy 4-6 cm široké, složené z 12-20 sytých zlatožlutých lístků, kvete v létě. Pyreneje, Přímořské Alpy v horských trávnících. Nejlepší na půdách neutrálních až kyselých.

Androsace spinulifera - *Primulaceae*

trsnatá rostlina, někteří autoři tvrdí, že je vytrvalá, jiní, že je monokarpická; u posledních introdukcí se to ale nepotvrdilo. Růžice listů v zimě malé a kulaté, listy mají ostnitou špičku. Letní listy obkopinaté, výrazně stopkaté, 5-7 cm dlouhé a pokryté hedvábnými chloupky. Květy 7-12 mm v průměru, růžovo-fialové až purpurové, se žlutým očkem. Jsou uspořádány v hustých okolících na 12-30 cm vysokém stonku. Západní Čína a východní Tibet v horách nad 2 500m na alpínských loukách. Pěstuje se vzácně, rostliny vedené pod tímto jménem jsou většinou *A. strigillosa*.

Arisaema jacquemontii - *Araceae*

1-2 listy rozežlané do 5-9 úzce vejčitých až kopinatých lístků 8-15 cm dlouhých. Lodyha 30-90 cm vysoká, toulec 8-13 cm dlouhý, obvykle vzpřímený, bíle pruhovaný s nitovitě protáhlou špičkou 2-8 cm dlouhou, kvete v létě. Mírný Himálaj - Afghánistán, v sušších horských lesích nad 2 400 m. V Anglii by měla být mrazuvzdorná. Podle fotky toulec převážně zelený s úzkými bílými proužky a s hnědým lemováním okraje toulece.

Arisaema tortuosum - *Araceae*

listy obvykle 2, někdy 3, znožené, rozdělené do 5-17 úzce kopinatých až vejčitých lístků, 8-18 cm dlouhých. Lodyhy 60 cm vysoké, v ideálních podmínkách až 120 cm. Toulec 7-17 cm dlouhý, obvykle zelený, částečně ojněný, někdy purpurový, palice zelená nebo tmavě purpurová, vzpřímená, 8-12 cm dlouhá, kvete v časném létě. Kašmír - JZ Čína, 1500 – 3000 m, v lesích a houštinách. V Anglii by měla být na hraně mrazuvzdornosti. Nejlepší v alpinkovém skleníku.

Aster albescens - *Asteraceae* - polokeř, zóna 6 (pochází z oblastí, kde minima klesají na -18 až -23°C) kvete VII-VIII, Kašmír, Himálaj, JZ Čína, Barma.

Aster mongolicus = *Kalimeris mongolica* - Asteraceae - trvalka, zóna 6, VII-IX, Čína, Mongolsko.

Aster diplostephioides - Asteraceae

trsnatý, 30-45 cm vysoký druh. Listy kopinaté, celokrajné, 5-8 cm dlouhé. Úbory jednotlivé, 6-8 cm v průměru, jazykovité květy purpurové, terč zlatožlutý. Kašmír, Sikkim, v alpínském stupni.

Asteriscus maritimus - Asteraceae

dřevnatějící trvalka vysoká do 20 cm a mnohem širší. Listy podlouhle lžičkovité, stopkaté, asi 2 cm dlouhé, štětinaté. Úbory téměř přisedlé, do 4 cm v průměru, trochu podobné měsíčku, jazykovité květy sytě žluté. Kvete od jara do léta. Portugalsko a západní Středomoří, na východ zasahuje po západní a jižní Řecko, na skalách u moře. V Anglii není úplně mrazuvzdorná, tam je jí nejlépe pod sklem nebo na chráněném místě, nejlépe na jižně orientované suché zdi. V domovině atraktivní, v kultuře třeba trápit suchem a hladem. U nás se někdy pěstuje jako balkónovka .

Campanula ardonensis - Campanulaceae

variace od *Campanula tridentata*

Campanula arvatica - Campanulaceae

trsnatý nebo tvořící menší koberce, lodyhy vystoupavé nebo plazivé, 7-10 cm dlouhé. Listy na dlouhých stopkách, široce vejčité až srdčité, zubaté, 8-10 mm dlouhé, řídce chlupaté. Květy světle modré až fialové, na krátkých, vzpřímených lodyhách, koruna nálevkovitě zvonkovitá, cípy nazpět otočené. SZ Španělsko, mezi vápencovými skalami v horách.

Campanula cervicaria - Campanulaceae - dvouletka, 60-75 cm, zóna 6, kvete modrofialově VI-VIII, většina Evropy, Sibiř.

Campanula herminii - Campanulaceae

volně trsnatá rostlina vyrůstající z plazivého oddenku. Lodyhy vystoupavé nebo vzpřímené, do 15 cm dlouhé, někdy rozvětvené. Přízemní listy v růžici, okrouhlé až vejčité, dlouze stopkaté, lodyžní listy kopinaté až čárkovité, květy 1-2 cm dlouhé, široce nálevkovité, modré až modrofialové. Centrální a jižní Španělsko a Portugalsko, na kamenitých svazích vyšších hor, do 3000m.

Campanula petrophila - Campanulaceae

trsnatý, s lodyhami paprscitě rozprostřenými do 10 cm. Spodní listy malé, široce vejčité, květy vzpřímené, široce zvonkovité, purpurově-modré, jednotlivě nebo po 2-5. Kavkaz, v chladných skalních štěrbinách do výšky 3 600 m. Pěstitelsky nesnadná kultura, nejlépe se jí daří ve štěrku nebo v suchých kamenných zídkách. Nutná ochrana proti slimákům.

Cremanthodium arnicoides - Asteraceae

do 60 cm vysoká rostlina, přízemní listy 20-30 cm dlouhé, vejčité, na dlouhých křídlatých stopkách, květní úbory do 5 cm v průměru, jazykovité květy žluté, terč hnědý, úbory uspořádané v hroznech do 30 cm dlouhých. Pákistán - Čína, na otevřených svazích a mezi keři ve výšce 3 300 - 4 800 m.

Delosperma brunnthaleri - *Crassulaceae* - zóna 9 (snese jen krátkodobý mráz do -6°C), J Afrika - Natal.

Dicentra peregrina - *Fumariaceae*

malá, trsnatá rostlina 5-10 cm vysoká, někdy vyšší. Všechny listy přízemní, stopkaté, jemně dělené, ojíňené. Květy asi 2 cm dlouhé a 1-1,2 cm široké, růžově-purpurové nebo růžové, se světlejšími konečky květů, tmavším žilkováním, v převislých hroznech po 2-3 květech. Kvetě v časném létě. Japonsko, Sachalin, Kurily, Kamčatka a východní Sibiř, v písčito-šterkovitých půdách, v Japonsku převážně v sopečné lávě. Těžká na pěstování, stojí za zkoušku ve směsi šterku a humusu.

Dracocephalum heterophyllum - *Lamiaceae*

lodyhy tuhé, vystoupavé, 15-20 cm vysoké. Listy aromatické, kožovité, podlouhle vejčité s uťatou nebo srdčitou bází. Květy 2-3 cm dlouhé, bílé. Pákistán až jihovýchodní Tibet, na suchých otevřených svazích. Zóna 7 (mrazuvzdornost do -12 až -18°C, v tuhých zimách nejistá mrazuvzdornost, jistější ve skalničkovém skleníku).

Dryopteris oreopteris = *Oreopteris limbosperma* - *Thelypteridaceae*

vytrvalá kapradina, 30-120 cm vysoká, listů usychá. Roste na kyselých jílovitých půdách ve stínu, je to vápnostřežný druh. Evropa, Turecko, Izrael, Kavkaz, východní Sibiř, Japonsko, Maroko, Alžír, západ Severní Ameriky.

Erodium carvifolium - *Geraniaceae*

bezlodyžné, listy do 5 cm dlouhé, dvojité zpeřené, velmi jemně dělené, jemně chlupaté. Květy v květenství po 4-10, petaly do 1,2 cm, sytě karmínové, horní 2 lístky s hnědými skvrnami na bázi. Centrální Španělsko, na horských loukách a v borových lesích. Mrazuvzdorné, snadné na pěstování, pěkné a bohatě kvetoucí.

Gazania linearis - *Asteraceae*

za květu vysoká do 30 cm, listy víceméně v růžicích, úzce kopinaté až čárkovité, vzácně peřenodílné, shora hladké, zespod bíle plstnaté, úbory do 7 cm v průměru, jazykovité květy žluté nebo oranžové, někdy s hnědou bazální skvrnou, kvete v létě nebo na podzim. Jižní Afrika. Kultivar 'Colorado Gold', nabízený ve výměně, je mrazuvzdorný do zóny 4-5 (-23 až -30°C), tedy i u nás.

Genista sericea - *Fabaceae*

zakrslý, hustě větvený opadavý keřík do 30 cm vysoký. Listy úzce eliptické až obkopinaté nebo obvejčité, 5-25 mm dlouhé, shora víceméně lysé, zespod hedvábitě chlupaté. Květy 1 až 1,5 cm dlouhé, žluté, shloučené na konci výhonů po 3-5, kvete v časném létě. Hory severovýchodní Itálie a západu Balkánského poloostrova, na vysychavých vápencových svazích.

Gerbera gossypina - *Asteraceae*

úbory bílé s růžovými tečkami, jednotlivé, na dlouhých lodyhách 10-30 cm dlouhých, 2,5-4 cm v průměru, zákrov bíle vlnatý, s úzkými kopinatými listeny. Kvetě III-V. Listy 5-15 cm dlouhé, zubaté až laločnaté blízko báze. Pákistán - západní Nepál, 1200-2400 m, skály, svahy, borové lesy.

***Globularia trichosantha* - Globulariaceae**

tvoří kolonie, výběžky do 30 cm, kvetoucí lodyhy do 20 cm vysoké. Přízemní listy v růžici, obvejčité, dlouze řapíkaté, lodyžní listy menší, elipčité, přisedlé. Květenství (strboul) do 2,5 cm v průměru, květy světle modré v létě. Východ Balkánského poloostrova, na suchých kopcích.

***Helichrysum pallasii* - Asteraceae**

tvoří nízké, stálezelené polštáře a dřevnatější bázi. Listy 1 cm dlouhé, šedě plstnaté, lodyhy nevětvené, asi do 10 cm vysoké, úbory 8-12 mm v průměru, polokulovité, žlutooranžové, kvete v létě. Arménie, Turecko, Írán, Libanon.

***Iris milesii* – Iridaceae** - až 90 cm, kvete V-VII, SZ Himálaj.

***Leontopodium himalaynum* - Asteraceae**

trsnaté, obvykle do 15 cm vysoké (někdy až do 25 cm). Listy čárkovité až úzce kopinaté, 1,5 - 3 cm dlouhé, stříbřitě plstnaté, květní úbory včetně listenů do 5 cm v průměru, bílé. Kašmír - JZ Čína, na otevřených svazích ve 3 000 - 4 500 m.

***Lychnis flos-cuculi* var. *pentlandii* (= *L.flos-cuculi* var. *congesta*) - Caryophyllaceae**

na rozdíl od původního druhu je tato varieta velmi kompaktní, květní lodyhy do 10 cm dlouhé.

***Micromeria thymifolia* - Lamiaceae**

trsnatá rostlina s většinou větvenými lodyhami 20-40 cm vysokými. Listy 5-20 mm dlouhé, eliptické až vejčité, často zubaté a zespod žláznatě tečkované. Květy 5-9 mm dlouhé, bílé a fialové, shloučené v latách, kvete v létě. Balkánský poloostrov, na suchých skalnatých místech.

***Minuartia kashmirica* - Caryophyllaceae**

(*M. kashmiriana* podle Indexu Kewensis neexistuje, patrně se jedná o tuto kytku:)

hustě trsnatá trvalka 5-10 cm v průměru. Listy 1-2 cm dlouhé, šídlovité, květy bílé, 1 a více cm v průměru, shloučené v malých, okolíkům podobných vrcholících, na 5-10 cm dlouhých lodyhách. Kvete v létě. Afghánistán - Nepál a Tibet ve skalních štěrbinách 1500 - 5000m.

***Nepeta nuda* ssp. *albiflora* - Lamiaceae** - vyšší trvalka, zóna 6, Řecko, Makedonie, Turecko, severní Irák, Libanon, Kavkaz, Írán.

***Onosma echioides* - Boraginaceae**

trvalka do 30 cm, přízemní listy do 6 cm dlouhé, květy do 2,5 cm dlouhé, obvykle světle žluté. Itálie, Sicílie, západ Balkánského poloostrova a evropská část Turecka, v borových lesích.

***Panzeria canescens* - Lamiaceae** - 30-40 cm, květy bílé, Mongolsko, Rusko.

***Papaver julicum* - Papaveraceae** - nízký, velmi pěkný horský mák z Julských Alp, velké bílé květy.

***Phyteuma scorzonerifolium* - Campanulaceae** - vysoký zvonečník s modrým podlouhlým květenstvím, Přímořské Alpy.

***Potentilla cuneata* - Rosaceae**

tvoří polštáře do 15 cm v průměru a jen několik centimetrů vysoké. Listy trojčetné, lístky 6-13 mm dlouhé, obvejčité, se 3 zuby na špičce listu. Květy jednotlivé, 1,5-2,5 cm v průměru, sytě žluté, kulaté okvětní lístky mělce vykrojené, kvete uprostřed léta až do časného podzimu. Kašmír - JZ Čína na kamenitých svazích, 2 400 - 4 500 m. Dekorativní a snadná na pěstování, nejlepší na vyvýšených záhonech nebo v suti.

Primula deorum* - Primulaceae - sekce *Auricula

malé růžice téměř vzpřímených, úzce obkopynatých, kožovitých, hladkých, lesklých listů do 15 cm dlouhých a 2 cm širokých. Květy 1-1,5 cm v průměru, na 2 cm stopkách, sytě fialové až karmínově purpurové, po 10 – 20 v jednostranných okolících na 5-20 cm vysoké vzpřímené lepkavě chlupaté lodyze, která je na vrcholu fialová. Endemit malého území v Bulharsku nad 2 000m. Roste ve vlhké půdě. Snadno se pěstuje, ale nekvete příliš ochotně.

Primula macrophylla* - Primulaceae - sekce *Nivales

robustní rostlina, listy téměř vzpřímené, úzce kopinaté, zespod bíle pomoučené, 10-30 cm dlouhé, 1,5-3 cm široké. Květy nící, purpurové, fialové nebo lila s tmavým okem, 2-3 cm v průměru, v okolících po 5-25 na pomoučených lodyhách do 25 cm vysokých. Afghánistán - Tibet, na otevřených, vlhkých místech na horských loukách do 4 800 m.

***Rhododendron degonianum* - Ericaceae - zóna 5 (minima -23 až -29°C), Japonsko.**

***Rhododendron reticulatum* - Ericaceae - zóna 6 (minima -18 až -23°C), IV-VI, Japonsko.**

***Salvia forsskaolii* - Lamiaceae - šalvěj vysoká 60 (90) cm. Západní Asie, východní Evropa (Bulharsko).**

***Satureja montana ssp. illyrica* - Lamiaceae**

suchomilný keříček s květy růžovo-fialovými, původ uváděn v Turecku.

***Seseli caespitosum* - Apiaceae - VII-VIII, SZ Turecko.**

***Sideritis scardica* - Lamiaceae**

lodyhy asi 25 cm vysoké, květy v přeslenech žluté, střední listeny přesahují květy. Vejčité listeny jsou atraktivní, blanité, s výraznou žilnatinou, narůžovělé, později zlatavé. Hory Balkánského poloostrova.

***Tanacetum cinerariifolium* = *Chrysanthemum cinerariifolium* - Asteraceae**

35-45 cm vysoká, celá rostlina stříbrošedě chlupatá. Listy stopkaté, přízemní listy 10-20 cm dlouhé, jemně dělené, květní úbory jednotlivé, do 5 cm v průměru, jazykovité květy bílé. Albánie, západní část bývalé Jugoslávie, na skalnatých svazích.

***Tanacetum tibeticum* - Asteraceae**

lodyhy 10-20 cm vysoké, částečně poléhavé, listy 6-20 mm dlouhé, dělené na krátké čárkovité, bíle vlnaté úkrojky, květenství žluté, do 1,2 cm široké. Himachal Pradesh - Kašmír, na kamenitých svazích ve výšce 4 000 - 5 400 m, většinou v suchých oblastech.

***Veronica dichrus* = *V. cuneifolia* var. *pilosa* - Scrophulariaceae**

je vyšší než *V. cuneifolia* a má podvinuté okraje listů. Listy 1-1,6 cm dlouhé. Turecko, do 2300 m.

***Veronica thymoides* ssp. *pseudocinerea* - Scrophulariaceae**

tvoří polštáře do 20 cm v průměru, báze rostliny dřevnatí. Listy 6-16 mm dlouhé, čárkovité, šedo zelené, hustě ochlupené, chlupy směřují nahoru. Květy tmavě modré až purpurově modré, do 1 cm v průměru, v hroznu po 4-10, kvete v časném létě. Turecko, ve světlých jehličnatých lesích, alpských trávnících a suťovištích.

***Waldheimia tomentosa* - Asteraceae**

volně trsnatá rostlina, tvoří koberce. Listy 4-8 cm dlouhé, dělené, jemně bíle vlnaté, úbory krátce stopkaté, 3-6 cm široké, jazykovité květy růžové nebo bílé, terč žlutý. Velmi dekorativní druh, ale nesnadný na udržení, málokdy uspokojivě kvete a to i v alpínkovém skleníku. Pákistán až západní Nepál, na skalnatých svazích v sušších oblastech nad 3 600m.

Markéta Nohelová, Mojmír Martan

RŮŽOVÝ HOŘEC Z OBI

V době naší podzimní klubové výstavky a burzy ve Čtyřlístku několik skalničkářů prohlíželo nové zboží v tamní prodejně. Dlouho pak postávali u pultu, který byl zaplněn plně rozkvetlým modrokvětým hořcem *Gentiana scabra*. Jen poměrně vysoká cena odrazovala od jeho koupě. O chvíli později však přinesla jedna členka klubu ze sousedního marketu OBI tentýž hořec, ale v atraktivní růžové barvě (viz barevná příloha). To už nikdo z přítomných neodolal a tak měli v OBI tyto hořce, které zde byly ještě o něco dražší, brzy vyprodány. Ani já jsem neodolal. Brzy se mi však začala honit hlavou otázka, co tento podzimní hořec vlastně potřebuje. A protože skalničkářská literatura je ohledně pěstování tohoto hořce dosti skoupá, začal jsem pátrat i v pramenech méně dostupných. Snad se následující informace budou hodit i ostatním pěstitelům.

Gentiana scabra var. *scabra* je zařazován do skupiny *Pneumonanthe*, kam patří například známější hořec tolitovitý *Gentiana asclepiadea*, nebo známý letní hořec *G. septemfida*.

V zemi má tento hořec krátký dřevnatější oddenek, z něhož vyrůstají četné jemné kořeny. Stonky se rozvětvují od země, jsou jednoduché přímé nebo vystoupavé, často červenavé. Zatímco v přírodě dorůstá výšky od 15 do 100 cm, v hortikultuře je to nejčastěji 20 až 30 cm. Listy na lodyhách jsou protáhle vejčité až kopinaté, 25-70 x 20-30 mm, směrem nahoru se zmenšují, jsou přisedlé nebo krátce řapíkaté. Na zimu zatahuje. Květy jsou rovněž přisedlé, vyrůstají v úžlabí i na koncích lodyh. Koruna tvaru nálevky je červenavé nebo modré barvy, uvnitř skvrnitá. Semena jsou široce křídlatá, krátce ocasatá na obou koncích. Kvete od srpna do listopadu (do zámrazu).

Rozšířen je v Číně, Japonsku, v Koreji a v Rusku (Mandžusko, Sachalin, Kurily), kde ho najdeme ve světlých lesích, na křovinatých a travnatých svazích a říčních březích, tedy na vlhkých místech v nadmořských výškách 0-3200 m. V Japonsku se vyskytuje var. *buengeri*, která se odlišuje jen drobnými botanickými detaily a var. *kitadakensis*, která je více poléhavá, má delší kališní lístky a větší semena.

Pěstitelsky by to měl být poměrně snadný hořec, pokud mu dopřejeme slunce (ne však úpal) až polostín a trochu vlhčí, spíše těžší humózní půdu, která by měla obsahovat rašelinu, protože nesnáší vápno.

A ještě malá rada na závěr. Rostliny pocházející z dovozu jsou pěstovány v čisté rašelině obohacené pomalu rozpustným hnojivem typu Osmocote. Necháme-li rostlinu delší dobu v kontejnerku, vyčerpá živiny a začne strádat. Nebezpečné je i přesychání rašelinového substrátu. Nově zakoupené rostliny je proto vhodné vyjmout z kontejnerku,

odstranit veškerý substrát z kořenů vymytím a znovu zasadit do zeminy, kterou si sami namícháme a která odpovídá potřebám konkrétního druhu.

Mojmír Martan, Brno

CO NÁS ZAJÍMÁ

Co nového ve Čtyřlístku?

Po několika letech odkladů byla konečně zahájena na podzim 2005 stavba supermarketu s potravinami. Provozovatelem supermarketu bude PENNY MARKET. Stavba má být dokončena koncem března a market otevřen v dubnu. I když jsme původně uvažovali otevřít po rekonstrukci prodejny zahradního centra společně s Penny marketem, pokusíme se otevřít prodejnu v předstihu. Vše bude záležet na počasí. Zpevněné plochy příjezdových cest a parkoviště budou ze zámkové dlažby a asfaltu. V případě nepříznivého počasí nebude možné vozovky asfaltovat a proto nebude moci proběhnout kolaudace. Věřím, že vše dobře dopadne. Výstavu to v žádném případě neohrozí.

V čem bude spočívat rekonstrukce zahradního centra?

- Hlavní vchod bude z nového parkoviště od OBI.
- V přední části ve vstupu bude zřízeno oddělení t.z. „květinka“, kde se budou prodávat pokojové a řezané květiny, pultové zboží a kde bude i pokladní místo pro celé zahradní centrum. Prostor bude otápěn a zastíněn. Bude zde kout pro posezení u kávového automatu. Z „květin“ bude vstup do venkovní části prodejny. Na venkovní prodejně budou zbourány některé přístavky. Zůstat by měly pouze WC, bývalý bufet (bufet se bude rekonstruovat až v II. etapě) a poschodové unibuňky (budou se stěhovat ve III.etapě). Namísto odbouraných přístavků budou zbudovány záhony pro dřeviny a plochy pro prodej doplňkového materiálu (kameny, prvky zahradní architektury a pod.).
- Za květinou bude skleněnou stěnou oddělena prodejní část, kde se budou prodávat plasty, hnojiva, jezírka, folie, stínovky. Tato část prodejny bude zatím neotopná.
- V poslední části (dnešní vstupní část) bude prodej nábytku a keramiky. Zde bude prostor pro pořádání výstavy kaktusů.

Co se týče výstavy skalniček, exponáty budou soustředěny zejména v okolí jezírka. Bude vhodné tentokrát více „oprášit skalku“, eventuelně zbudovat další před dřívějším WC.

Burzu skalniček doporučuji umístit na písčité ploše vedle parkoviště a vedle srubu. Plocha bude oplocena a oddělena od venkovní prodejny Čtyřlístku. Vstup do burzy bude z parkoviště. Prodej bude na volné ploše nebo v pronajatém stanu. Vyčleněná plocha, která může být rozšířena až k bývalému občerstvení, může sloužit k prodeji i výstavě. Pokud bude plocha i výstavní, není problém vybírání vstupného. Ale pokud zde bude pouze burza, výběr vstupného bude trochu obchodně problematický. Dávám k úvaze, zda nebude lepší namísto vstupného povýšit cenu jednotlivé rostliny třeba o 2 - 3,- Kč. Když si průměrně návštěvník koupí 5 rostlin, tak máme „doma“ cenu vstupenky.

Výstava, burza i otevření nového vstupu do areálu z parkoviště od OBI bude v roce 2006 zcela nové. Teprve budeme získávat zkušenosti. Možná v době výstavy budeme muset udělat další vstup s pokladnou v místě dnešního vstupu. V době, kdy tento příspěvek píše (před vánoce), vidím, jak nás z hlediska návštěvnosti negativně ovlivnila stavba PENNY MARKETu. Lidi zvyklí přicházet k nám od OBI jsou pohodlní to celé obcházet. Návštěvnost je menší než jiné roky.

Věřím, že bude čas cca jeden měsíc před výstavou provoz odzkoušet a pak se operativně přizpůsobit.

Tradice našich výstav je veliká, musíme v ní pokračovat a vždy přicházet s něčím novým. Bude to možná v roce 2006 vyžadovat víc práce, ale věřím, že to společně zvládneme.

Předem Vám děkuji za spolupráci.

Pavel Kutílek

Kamenný vrch a Údolí Kohoutovického potoka

Loni jsme na počátku června navštívili přírodní památku Kavky. Letos plánujeme návštěvu dvou zajímavých lokalit na opačné straně Brna. Tou první je přírodní rezervace Kamenný vrch. Nachází se asi 4 km jihovýchodně od centra města nad sídlištěm Nový Lískovec - Kamenný vrch. Z jižní straně je obklopena zahrádkářskou kolonií, severní hranici tvoří příměstské lesy. Území je významné výskytem stepní vegetace na mělkých půdách s geologickým podložím diabasu, dioritu a granitu. Rezervace je známá především výskytem koniklece velikého (*Pulsatilla grandis*), jedná se o nejbohatší naleziště na území města Brna. Fotografie rozkvetlého koniklece na plakátku, který zve na naši letošní jarní klubovou výstavu, byla pořízena právě zde. Kvetoucí koniklece zde na začátku června již nevidíme, ty rozkvetají velmi časně, většinou koncem března. Možná ještě uvidíme zbytky jejich nápadných plodenství. Některá mohou patřit i skromnějšímu konikleci lučnímu (*Pulsatilla pratensis*), ten je zde ovšem velmi vzácný (několik rostlin). Mezi konikleci lze vzácně objevit 15-30 cm vysoký lomikámen cibulkatý (*Saxifraga bulbifera*) se žlutavě bílými květy. Kamenný vrch je domovem celé řady dalších zajímavých stepních rostlin. Roste zde modřeneček chocholatý (*Leopoldia comosa* = *Muscari comosum*), černohlávek velkokvětý (*Prunella grandiflora*), hlaváč šedavý (*Scabiosa canescens*), kručinkovec poléhavý (*Corothamnus procumbens*) se zlatožlutými květy, violka pískomilná neboli skalní (*Viola rupestris*) s nevonnými fialovými až ocelově modrými květy s bledě fialovou ostruhou, hrachor širolistý (*Lathyrus latifolius*), nenápadný chmerek mnohoplodý (*Scleranthus polycarpus*), okoličnatý sesel sivý (*Seseli elatum* = *S. osseum*) a sesel roční (*Seseli annuum*), mateřídouška časná (*Thymus praecox*), pryskyřník hlíznatý (*Ranunculus bulbosus*), ostřice nízká (*Carex humilis*) nebo koncem léta výrazně žlutě kvetoucí jednoletá poloparazitická zahořanka žlutá (*Orphantha lutea*). Na jižní výspě rezervace lze spatřit právě na přelomu května a června výrazně modře kvetoucí 20-60 cm vysoký len rakouský (*Linum austriacum*), roste zde i o něco skromnější len tenkolistý (*Linum tenuifolium*) s květy světle fialovými až špinavě bílými. Z keřů zde roste žanovec měchýřník (*Colutea arborescens*) se žlutými květy a nápadně nafouklými plody. V době naší exkurze pokvete světle růžovými květy až dvoumetrová růže malokvětá (*Rosa micrantha*).

Pokud uslyšíte uchu lahodící ptačí zpěv, tak to může být pěnice vlašská nebo dokonce slavík obecný, kteří zde vzácně hnízdí.

Z Kamenného vrchu se po lesní cestě vydáme k hotelu Myslivna. Odtud mírně klesající cestou do nedalekého Údolí Kohoutovického potoka. Tato přírodní památka chrání zachovalý a přírodně cenný lesní porost, který je součástí příměstských lesů nad pravým břehem úzkého údolí Kohoutovického potoka v Libušině údolí. Území tvoří strmý, k severu až severozápadu exponovaný svah porostlý duby (*Quercus sp.*), bukem lesním (*Fagus sylvatica*), habrem obecným (*Carpinus betulus*) a jasanem (*Fraxinus excelsior*). V bylinném podrostu se vyskytuje zvonečník klasnatý (*Phyteuma spicatum*), oměj vlčí mor (*Aconitum lycoctonum ssp. vulparia*), kyčelnice devítilistá (*Dentaria enneaphyllos*) a podhorský druh věsenka nachová (*Prenanthes purpurea*), která zde zásluhou chladného mikroklimatu hlubokého údolí roste při dolní výškové hranici rozšíření tohoto druhu u nás. Místy pronikají do lesních porostů i druhy kyselých doubrav: černýš hajní (*Melampyrum pratense*), borůvka (*Vaccinium myrtillus*), která zde také roste při dolní hranici svého rozšíření u nás, bika hajní (*Luzula nemorosa*), vřes obecný (*Calluna vulgaris*) aj. Velmi vzácně se v lesích v Libušině údolí můžeme potkat i s lilii zlatohlavou (*Lilium martagon*) či s některými zástupci orchidejí. Ze vzácnějších ptáků zde hnízdí lejsek bělokrký nebo strakapoud prostřední.

Literatura: J.Šmiták: Brněnská příroda a její ochrana (1988)
J.Šmiták, L.Tichý,R.Řepka: Ohrožené rostliny města Brna I.-III. (1997,1999,2001)

Mojmír Martan

Zpráva z 29. mezinárodního setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky 2005

Pořadatelem setkání byl klub Campanula carpatica Drietoma. Setkání se konalo v rekreačním zařízení KORD ve Starém Hrozenkově ve dnech 16. až 18.9. 2005.

Setkání se zúčastnilo 45 zástupců ze 17 klubů.

Bratislava - 2, Brno - 3, Bruntál - 2, Děčín - 2, Drietoma 3, Nitra - 2, Olomouc - 3, Opava - 4, Ostrava - 3, Pardubice - 2, Plzeň - 4, Praha - 4, Přerov -1, Trenčín - 2, Zlín - 4, Žďár n/S. - 2, Žilina - 2. Klub Nejdek se omluvil pro nemoc přít. Holečka. Klub Martin a Nová Paka na pozvánku neodpověděli.

První den 16.9.2005 podle programu na pozvánce probíhala prezentace a ubytování. Po ubytování následovalo zahájení setkání a následně večere. Po večeri odjeli účastníci do Drietomy, kde je přivítala místní dechová hudba a dětský folklórní soubor Nezábudky při Základní škole v Drietome.

Po uvítání v Drietome následovala přednáška Mgr. Hauka z Obvodního úřadu ochrany přírody Trenčín a paní Mitterové z Trenčínského muzea.

Sobotní setkání klubů bylo zahájeno zvolením pracovního předsednictva ve složení předsedkyně klubu v Drietome př. Ištoková za pořádající klub, za minulý pořádající klub Děčín př. Antonín Liška a za budoucí pořádající klub Plzeň př. Richard Poláček. Dále byla zvolena návrhová komise v složení př. Ing. Gromová za Slovensko, př. Ing. Miroslav Škorpil za Moravu, př. František Holenka za Čechy.

Následovaly zprávy z jednotlivých klubů o činnosti, zájezdech, výstavách, počtu členů apod.

Po obědě byl odjezd autobusem na skalky našich přátel do Drietomy - př. Josefiny Capákové, př. Ištokové, př. Harušťákové a k manželům Lukáčikovým do Trenčianských Stankovic.

Po návštěvách skalek si účastníci setkání prohlédli hlavní náměstí a přilehlé ulice města Trenčína. Následoval návrat do zařízení Kord, kde po večeri čekala účastníky přednáška př. Zdeňka Řeháčka z pardubického klubu.

Po přednášce následovala volná debata oživená hudební kapelou ze Starého Hrozenkova.

V neděli 18.9. 2005 přednesla členka návrhové komise př. Ing. Alžběta Gromová usnesení. Po jeho schválení bylo dohodnuto, že další setkání v roce 2006 se uskuteční v Plzni a v roce 2007 v Bratislavě.

Usnesení 29. mezinárodního setkání představitelů skalničkářských klubů České a Slovenské republiky v Drietome 2005

Setkání uspořádal Klub skalničkářů Campanula carpatica Drietoma ve dnech 16.-18.9. 2005 v rekreačním zařízení KORD ve Starém Hrozenkově.

Setkání se zúčastnilo 17 klubů. Nezáčastnili se zástupci z klubu Nejdek, kteří se omluvili, kluby Nová Paka a Martin nereagovali na pozvání.

Návrhová komise ve složení: předseda Ing. Alžběta Gromová
členové: Ing. Miroslav Škorpil
František Holenka

Z návrhů účastníků setkání vzešly tyto závěry:

- 1/ Věnovat péči ochraně přírody, hlavně na zájezdech dbát na ochranu flóry a fauny.
- 2/ Propagovat alpínkářskou činnost v klubech se zaměřením na mladou generaci.
- 3/ Propagovat pěstování a prodej rostlin na výstavách skalničků a tím bránit ničení chráněných rostlin na jejich přírodních stanovištích.
- 4/ Při klubových návštěvách skalek věnovat zvýšenou ohleduplnost ochraně skalek.
- 5/ Bylo dohodnuto, že v roce 2006 uspořádá setkání Alpinum klub Plzeň. V roce 2007 klub skalničkářů Bratislava.
- 6/ Milého uvítání se nám dostalo v obci Drietoma od dětského folklorního souboru Nezábudky a dechové kapely Drietomanka.
- 7/ Účastníci setkání byli obeznámeni s ochranou přírody a přírodními zajímavostmi Bílých Karpat Mgr. Haukom ze Správy CHKO Biele Karpaty. Dále p. Mitterová z Trenčínského muzea v přednášce hovořila o přírodovědném spolku Trenčínské župy, který založil Dr. Karol Brančík. Rovněž jsme byli obeznámeni s prací Dr. Jozefa Ľudovíta Holubyho.
- 8/ Po návštěvách skalek př. Capákové, Ištokové, Harušťákové a manželů Lukáčikových účastníci prošli pěší zónou, přímo pod hradbami Trenčínského hradu a z hotelu Tatra si prohlédli římský nápis z roku 179, vytesaný na hradní skále.
- 9/ Vděk vyjadřují účastníci setkání příteli Zdeňkovi Řeháčkovi za vysoce odbornou přednášku s diapositivy na téma: Moje skalka od jara do podzimu.
- 10/ Příštímu pořadateli setkání navrhujeme zaslat spolu s pozvánkou klubům strukturu zprávy

(počet členů, výši členských příspěvků, přednášky, zájezdy, doporučení,...)
 11/ Účastníci závěrem vyslovují velký dík všem angažovaným pořadatelům za svědomitou přípravu, vedení setkání, příkladnou starostlivost a bohaté pohoštění v průběhu celé akce. Díky patří i všem sponzorům za prokázanou pomoc.

MM

SKALNICÁŘSKÉ VÝSTAVY V ROCE 2006

Klub	Datum výstavy	Místo konání
KS Bratislava	5.-9.5.	---
KS Brno	29.4.-8.5. 15.-17.9.	Areál Čtyřlístek Brno
Campanula Bruntál	11.+12.5.	Kulturní středisko, Dukelská ulice
Primula Děčín	31.3.-2.4. 11.-16.5.	Oblastní muzeum Děčín
Camp. carp. Drietoma	28.-30.4.	ZŠ Drietoma - areál před školou
KS Nitra-Zobor	20.-22.4. 17.-22.8.	Agrokomplex - v rámci výstavy Gardenia v rámci výstavy Agrokomplex
Protěž Olomouc	5.-7.5.	Vlastivědné muzeum Olomouc
Iris Opava	11.-12.5.	---
Adonis Ostrava	7.+8.4. 26.-29.4. 12.+13.5.	Dům zahrádkářů Česká 10/A Ostrava-Zábřeh
KS Pardubice	6.-7.4. 26.-28.4.	zahrada Pedagogického centra Pardubice, Za pasáží
KS Plzeň	4.-13.5.	zahrada gymnázia na Mikulášském náměstí
KS Praha	27.3-1.4. 3.-20.5. 11.-23.9.	výstaviště u Faustova domu Karlovo náměstí
Corydalis Přerov	květen	---
KS Trenčín	28.-30.4.	KD Trenčín - Zlatovce
KS Zlín	12.-14.5.	Dům kultury Zlín
KS Žilina	III.,IV.,V.,VI. (dle období kvetení)	---

Kalendář akcí klubu v 1.pololetí 2006

21.1.	9.00	výroční členská schůze (Křenová)
2.2.	16.30	členská schůze a přednáška (Křenová)
16.2.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
2.3.	16.30	členská schůze a přednáška (Křenová)
16.3.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
6.4.	16.30	členská schůze a přednáška (Křenová)
20.4.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
21.4.		zájezd do Vídně
26.4.	10.00-18.00	příjem exponátů na výstavu (Bystrc)
27.4.	10.00-16.00	příjem exponátů na výstavu (Bystrc)
27.4.	12.00-18.00	květnová burza - příjem rostlin (Bystrc)
28.4.	10.00-12.00	květnová burza - příjem rostlin (Bystrc)
28.4.	16.00	výstava - slavnostní zahájení (Bystrc)
29.4.- 8.5.	9.00-18.00	výstava + květnová burza - prodej (Bystrc)
9.5.	12.00-16.00	likvidace výstavy a květnové burzy (Bystrc)
18.5.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
20.-21.5.		zájezd Brno a okolí
31.5.		poslední možný termín zaplacení příspěvků na rok 2004
1.6.	16.00	exkurze na Kamenný vrch (sraz na zast.MHD x25,50,x58 „Kohoutovice, Jírovcova“)
15.6.	16.00-16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc), uzávěrka barevné přílohy Zpravodaje č.54
15.7.		uzávěrka textové části Zpravodaje č. 54

Vybrané akce v 2.pololetí 2006

7.9.	16.30	členská schůze a přednáška (Křenová)
14.9.	12.00-18.00	podzimní burza - příjem zboží (Bystrc)
15.9.	9.00-18.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
16.9.	9.00-18.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
17.9.	9.00-17.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
17.9.	17.00-18.00	podzimní burza - likvidace (Bystrc)
31.10.		poslední možný termín zaslání semen do výměny 2006-2007

Nepředvídatelné události mohou způsobit změny programu, času a místa konání příslušných akcí.

Neprodejný výtisk
Pro své členy vydal v lednu 2006
Klub skalničkářů Brno

Připravil Ing.Mojmír Martan